

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel
B'shalach 5785

In the merit of our soldiers and hostages

Shabbat Times
17:00 17:58

Issue 70

The Torah describes that the Jewish people left Egypt “chamushim.” Rashi explains that the word chamushim is translated as “armed.” They left, taking with them weapons with which to fight their enemies along the way. Indeed we find that Amalek attacked them in the desert and Moshe instructed the people to fight them with these weapons. Rashi then brings a medrash that the word “chamushim” comes from the word chomesh, meaning a fifth. In other words, only a fifth of the Jewish people merited to leave Mitzrayim when the time finally came! Eighty percent of the people remained in Egypt, having died in the plague of darkness.

This medrash is very difficult to grasp, for if we are to assume that the twenty percent who made it out of Mitzrayim were the most righteous of the people, how did Datan and Aviram make the cut? They were wicked Jews who had informed on Moshe when he killed the Egyptian all the way back in Parshat Shemot. Halacha tells us that informing on a fellow Jew is one of the worst sins that one can commit. If anyone was not deserving of leaving, it would certainly have been them, so how is it that they left Egypt among the elite twenty percent?

We must conclude then that it wasn't one's character or deeds that determined who left Egypt and who remained. Rather, the determining factor was whether the Jew was willing to truly leave Mitzrayim! There is a saying, “You can take the Jew out of Egypt,

but you can't take Egypt out of the Jew. Taking the Jew out of Mitzrayim was the easy part. Taking *it* out of the Jew was the hard part! Modern psychology found that people imprisoned for a long time, face numerous challenges and syndromes that make reintegration into society very difficult. The Jewish people had been imprisoned for 210 years! The thought of becoming free and journeying to an unknown place must have been terrifying. It is not surprising that even after witnessing the plagues and miracles, eighty percent could not mentally break free from their captors.

Let's fast forward to today! There is a feeling that since October 7th, we are being pushed out of our comfort zone, our own mitzrayim, to embrace something bigger and better that awaits us over the horizon. We pray that it is mashiach, our final redemption that awaits us over that horizon.

But I wonder how many of us will heed the call and have the courage to leave our confines, our enslavement of the last 2000 years of exile, to follow Hashem toward redemption.

We have grown accustomed to living materially comfortable lives, especially in the Diaspora, and leaving our beautiful homes and luxuries of South Africa, America and England, to come to the crowded and small confines of Eretz Yisrael, will not be easy. We must prepare and make ourselves ready **today** so that when the day comes we will be mentally and emotionally ready to receive Hashem's presence into our lives!

The verse in the picture above states how the people went through “the land in the sea” and the water acted as walls to their right and to their left. Seven verses earlier, the Torah seemingly repeats how the people went through the sea which had turned dry, and the water acted as walls to their right and their left. The Vilna Gaon notices two minor discrepancies. The first verse says they went “into the sea, the land” and the waters were a “choma” a wall. The second verse (the one in the picture) says they went “into the land, the sea” and the waters were a “ch'ma” without the letter vav. He explains that there were two categories of Jews at the sea. There were those who jumped into the sea while it was still water! Their belief in Hashem was so strong that they jumped before they looked! For them the waters were strong like a wall.

Others did not have that level of faith so they waited until the sea turned into dry land and only then did they enter. For them the waters were not a strong wall but a weak one, indicating that their faith was weak. Indeed, our sages tell us that if it weren't for those brave faithful Jews who leapt before they looked, they would not have merited this amazing miracle!

Hashem wants to see our faith. He wants us to trust Him, that we should place our lives in His hands. Those who have come closer to Hashem over the span of this calamitous war are showing Hashem that we are ready to leap into the sea with Him!

May we be counted among the “chamushim” and the leapers and may we merit to see our full redemption today!

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה
פרשת "בשלח" התשפ"ה

זמני השבת

17:00 17:58

גליון 70

שאל את הרב ראש בית המדרש הרב שבתי יגל שליט"א לשאלות 0584810910

כמו כן יש לציין שמותר בכל שבת לנער את המפה מחוץ לחלון על אף שיבואו ציפורים ויאכלו את הפרורים מאחר ואין כוונתו להאכיל את הציפורים, וממילא בשבת זו יוכל לכוון בניעור המפה גם לקיים מנהג זה, ואין בכך איסור מאחר שלא מוסיף שום פעולה נוספת ממה שנוהג בכל שבת עבור האכלת בעלי חיים. יש שנהגו להאכיל את הציפורים על ידי ילד קטן.

שאלה: הפקק הראשי של החשמל נפל בשבת קודש, האם יש היתר לקרוא לגוי להרים את הפקק?

תשובה:

אם יש בבית חולה (אף שאין בו סכנה) או תינוק שזקוק לחשמל, הרי שמותר לקרוא לגוי להרים את הפקק, מאחר ולצורך חולה מותר לומר לגוי לעשות מלאכה מהתורה.

כמו כן אם הקור גדול או החום גדול, גם יש מתירים לומר לגוי במקרה כזה, כי הכול נחשבים חולים לגבי הקור והחום (אך כלפי אנשים בריאים צריך להיות מדובר בשבת קרה ממש, וכן לגבי חום - מדובר בחום גדול ומעיק ממש). אך לא באופנים הנ"ל - אסור לומר לגוי להרים את הפקק - על אף שבלי חשמל יהיה חסר בעונג שבת, ובמאכלים חמים לסעודת שבת ועוד, מאחר ואמירה לגוי לעשות איסור דאורייתא, אסורה גם כאשר מדובר לצורך מצווה. אמנם יש פוסקים שיתירו לומר לגוי להרים את הפקק בשינוי - ואז הוי מלאכה דרבנן, ומלאכה דרבנן לצורך מצווה מותרת על ידי גוי (ולא כל הפוסקים מסכימים לפסיקה זו).

ומלכותו, בְּרָצוֹן קָבְלוּ עֲלֵיהֶם. מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹךְ עִנּוּ שִׁירָה בְּשִׁמְחָה רַבָּה. וְאָמְרוּ כָלֵם:

מִי כִמְכָה בָּאֵלֶם יְהוָה מִי כִמְכָה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ בְּנֹרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פֶלֶא. (שמות טו, יא). מְלֻכֹּתָךְ רָאָה בְּנִיךָ. בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מִשְׁהָ. זֶה אֵלֵי עֲנֵנוּ. וְאָמְרוּ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. (שמות טו, יח).

מטרת השירה בעצם היא ההכרה שאין עוד מלבדו. מה שמביא אותנו להבנה שה' ימלוך, לא מלך - אלא ימלוך לעולם ועד. אמונה פשוטה שגם בעתיד ה' יהיה איתנו. העתיד בדרך כלל נעלם מעיני בני האדם מה שגורם לדאגה לכרסם ברקע. ברגע של הבנה בהירה - לאור מה שקרה בהווה ובעבר - על מה שהולך להיות בעתיד השירה פורצת: "תִּבְאֵמוּ וְתִשְׁעֲמוּ בְּהֵרָ נִחְלָתְךָ מִכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַּת ה' מִקֹּדֶשׁ ה' כּוֹנֵנוּ יָדִיךָ."

ולכן הסיימת של הברכה היא פסוק שמבטיח ישועה בעתיד:

צוּר יִשְׂרָאֵל. קוֹמָה בְּעֶזְרֵת יִשְׂרָאֵל. וַיִּפְדֵּה כְנָאֲמֶךָ יְהוָה וְיִשְׂרָאֵל. וְנֹאמַר: "גִּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל". (ישעיהו מז, ד) בְּרוּךְ אַתָּה יי, גָּאֵל יִשְׂרָאֵל: - לא גואל בעבר, אלא גאל ישראל בעתיד.

שאלה: מה טעם המנהג להאכיל את הציפורים בשבת שירה, והיאך זה מסתדר עם ההלכה שלא מאכילים בשבת בעלי חיים שאין מזונותיהם עלינו?

תשובה: מנהג זה להאכיל את הציפורים בשבת שירה מוזכר לראשונה בדברי המגן אברהם, אך ישנם עדויות קדומות יותר למנהג זה.

ישנם כמה טעמים למנהג זה ואכתוב את שני הטעמים המפורסמים יותר: (א) מאחר ורגילים לומר שהציפורים השתתפו עמנו בשירה בעת אמירת שירת הים, ולכן כשכר טוב נותנים להם מזונות בשבת זו.

(ב) מאחר וזאת ואבירם רצו להכחיש דבריו של משה רבינו ע"ה שאמר שלא ירד מן בשבת ולכן הלכו ופזרו פרורים בשדה כדי להראות שהמן כן יורד בשבת, והציפורים לקטו ואכלו את כל הפירורים האלו שלא לתת פתח לרשעים לגרום לחוסר אמונה במשה רבינו אדון הנביאים, ומשום כך בכל שבת בשלח שבה אנו קוראים אודות כך אנו מכירים להם טובה על כך ונותנים לציפורים מזון. אולם יש מהפוסקים שכתבו שמנהג זה הוא נגד ההלכה ואבאר טעמים:

בהלכות שבת מבואר שאין להאכיל בשבת בעלי חיים שאין מזונותיהם עלינו, והטעם הוא משום 'טרחה שלא לצורך', שאין לנו לטרוח בשבת לחינם ומאחר ובעלי חיים אלו מסתדרים הם בכוחות עצמם ואין עלינו מוטל לדאוג למזונותיהם אין לנו להאכילם בשבת. אך בעלי חיים שמזונותיהם עלינו מותר להאכיל בשבת, ולכן אותם אלו המגדלים חיות מחמד בביתם מותרים ואף חייבים להאכילם בשבת.

אך ציפורי הדרור הנמצאות בצמרות העצים אין מזונותיהם עלינו, ומשום כך יש שטענו שאין בכוחו של טעמי המנהג הנ"ל לגבור על הלכה פסוקה זו.

אך מנגד, רבים מיישבים מנהג זה שאין הוא סותר הלכה זו, שהרי איסור האכלת בעלי חיים בשבת הוא משום טרחה שלא לצורך אך כשאנו מאכילים את הציפורים בשבת שירה אנו עושים זאת לצורך מצווה, עבורנו ולא עבור הציפורים, ואין אנו רואים בכך 'טרחה', ולכן הדבר מותר, ולכן רבים נוהגים להאכיל את הציפורים בשבת עצמה בשבת זו, ויש להם על מי לסמוך, ויש המחמירים בדבר.

ובדברי הפוסקים מובאות כמה עצות היאך בכל זאת ניתן לקיים מנהג זה מבלי לעבור על ההלכה הנ"ל:

-להניח את המזון לציפורים קודם כניסת השבת.

-להניח את המזון לציפורים לאחר יציאת השבת קודם סעודת מלווה מלכה.

-להניח את המזון לציפורים לפני שבת עם צלחת נוספת המשמשת ככיסוי על הקערה, ובשבת יטול את הקערה כדי להשתמש בה, ומאליו יתגלה המזון לציפורים ביום השבת.

השם ימלוך לעולם ועד

הרב משה אריאל מרגי שליט"א

שבת פרשת בשלח נקראת 'שבת שירה', לא 'שבת קריעת ים סוף' אלא 'שבת שירה'.

בסוף כל פרשה אנחנו קוראים 'הפטרה' - שהוא קטע מדברי נביאים שתוכנו קרוב לנושא מרכזי בפרשת השבוע. במבט מלמעלה ההפטרה הראויה לפרשת בשלח היא מספר יהושע על סיפור קריעת הירדן, ההקבלה ברורה - שהרי בפרשה אנו קוראים על ים סוף שנקרע לבני ישראל, וההפטרה היא באותו עניין על קריעת הירדן לעם ישראל בדרכם לארץ ישראל.

אבל ההפטרה של פרשת בשלח היא 'שירת דבורה'. וב'שביעי של פסח' שגם אז הקריאה בתורה היא על קריעת ים סוף, ההפטרה היא 'שירת דוד' [תהילים יח].

רואים כאן שלפי חז"ל 'קריעת ים סוף' לא היתה המטרה.

זה סך הכל יה האמצעי שעל ידו עם ישראל מגיע ל'שירה', וה'שירה' היא המטרה. על גאולת ישראל ממצרים ושירת הים אנו מברכים בכל יום שתי ברכות אחת בבוקר ואחת בערב, מיד לאחר קריאת שמע. ברכת 'אמת ויציב', וברכת 'אמת ואמונה', ושניהם מתארות את קריעת הים. ובשתי הברכות אנו מצטטים רק שני פסוקים, ובשתי הברכות אנו מצטטים את אותם שני פסוקים. כלומר שיש בפסוקים הללו את עיקר השירה. וכך אנו אומרים: הַמַּעֲבִיר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָם סוּף. אֶת רוּדְפֵיהֶם וְאֶת שׁוֹנְאֵיהֶם בְּתוֹמֹת טַבַּע. וְרָאָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהוֹדוּ לְשִׁמּוֹ: